
IK ZOU DAAR EEN BOEK KUNNEN OVER SCHRIJVEN

De charmes van dagelijksheid (vervolg)

zaterdag 1 juli 1959

Van 1 juli tot en met vanmiddag heb ik in het papierbedrijf van Ivan op de Oude Brusselseweg te Gentbrugge gewerkt, kwestie van nog wat geld te verdienen voor de reis naar Italië die vanaf morgen op het programma staat als Marcel ons met de auto naar Brussel brengt vanwaar de trein naar Milaan vertrekt. Behalve het geld hebben die werkdagen in het oud papier me ook enkele boeken opgeleverd: een paar Vlaamse en Nederlandse romans van o.a. Piet van Aken, Gerard Walschap, Lode Baekelmans en Simon Vestdijk. Het

mooiste exemplaar, met een lederen band, is zeker "Mémoires" van duc de Saint-Simon (1675-1755).

Heel stoffig en vervuild toen ik het boek in een oude jutezak vond tussen waardeloos papier, maar ik heb het schoongemaakt en opgepoetst en nu prijkt het als een van de fraaiste banden in mijn zeer bescheiden bibliotheekje.

vrijdag 10 juli 1959

Een zonnige zomerdag in het Gentse. In Ledeberg gaat E.H. Notenbaert, de 55-jarige pastoor-deken van de parochie, naar de bank om een som geld af te halen, die hij daarna naar het postkantoor brengt om ze naar een onbekend adres te versturen. Op de terugweg naar huis groet hij een paar mensen.

Niemand heeft oog voor de blauwe auto die daarnet op het plein is gestopt en ook niet voor de chauffeur die schijnbaar wat doelloos rondsloent op het Kerkplein en rustig onder een lindeboom gaat zitten. Die man is echter wel op zoek naar geld, liefst veel geld... dat hij hoopt te vinden bij een pastoor-deken. Die van Ledeberg heeft hij opgezocht in de telefoongids maar weet hij toch niet precies wonen... tot hij hem toevallig uit het postkantoor ziet komen en een grote, witte woning ziet binnengaan. Hij kent hem niet, hij heeft hem nooit eerder gezien, maar hij weet dat hij het is. Het kan niet anders. Nu hij weet waar hij aan toe is, gaat hij een tas kopen om zijn pistool in te stoppen en neemt hij de tijd om zijn boterhammen op te eten. Omstreeks 12.30u meldt hij zich bij de dekenij met een donkere bril en een aktetas in de hand. Tegen de meid zegt hij dat hij notarisklerk is en dat hij de deken wil spreken i.v.m. een erfenis. Hij wordt naar de spreekkamer geleid, waar de pastoor-deken hem even later vervoegt. Van zodra hij met de pastoor alleen is, trekt de man zijn pistool en vraagt geld. De pastoor is echter een koelbloedig man: hij staat op uit zijn zetel en neemt zijn aanrander bij de pols en de schouder om hem aan de deur te zetten. Er gaat een eerste schot af... waarbij de kogel in de plankenvloer terechtkomt omdat de deken de pols van de man vasthoudt. Daarna wordt er nog vier keer gevuurd en de pastoor wordt levensgevaarlijk getroffen. De man moet de pastoor van zich afduwen tot hij op de grond valt, dan pas kan hij op de vlucht slaan. Inmiddels heeft de meid, die als juffrouw Margriet wordt aangesproken, de revolvergeschoten en het geroep in de spreekkamer gehoord... ze holt naar de witte deur en rukt die open... maar ze deinst achteruit want voor haar op de grond ligt de deken, stervend, kreunend, met de linkerhand op de bloedende borst en met het gezicht naar de grond... en ze wordt in haar verbijstering en verwarring bovendien opzij geduwd door de man met de donkere bril, de notarisklerk, die een pistool in de hand houdt en naar de voordeur springt... en even later verdwenen is...

De rest van het verhaal handelt over toesnellende buurtbewoners. Na het voorafgaande de moeite niet waard dat het verteld wordt.

donderdag 27 augustus 1959

De afgelopen weken nagenoeg heel Italië doorkruist. Niet te geloven hoeveel afstand we in de meest uiteenlopende auto's hebben afgelegd en wat we allemaal hebben gezien.

Heenreis: Brussel-Milaan (met de trein)-Genua-La Spezia-Pisa-Lucca-Firenze-Roma-Napels-Pompeï-Sorrento-Salerno-Paestum (met autostop).

Terugreis: Paestum-Napels-Roma-Assisi-Perugia-Firenze-Bologna-Ferrara-Venetië-Verona-Brescia-Milaan (met autostop). Terugreis: Milaan-Brussel (met de trein).

Overnachtingen, ontbijt en avondmalen: in jeugdherbergen. Andere maaltijden: naargelang de behoeften en de mogelijkheden, maar telkens wel zo goedkoop mogelijk. Afwisselend brood en worst of worst en brood. Hoe vaak hebben we geen tomaten en andere veldvruchten gestolen!

Met autostop hebben we de meest uiteenlopende goede en slechte ervaringen gehad en ook tal van vreemdsoortige vogels ontmoet: doodgewone en onopvallende chauffeurs die ons een eindje of een heel eind wilden meenemen: een man die beweerde autorenner te zijn en dat meteen ook demonstreerde door heel hard te rijden en door de bochten te gieren, tot hij een overstekende ezel met kar slechts op een haar na kon ontwijken; twee mannen, van wie we nadien vermoedden dat het gangsters waren, omdat ze ons gouden horloges en armbanden wilden aansmeren, een boer met een tractor en een kar, waarop ik mijn jasje heb laten liggen; een vrachtwagenchauffeur, die ons een hele nachtrit heeft meegenomen en bij wie we afwisselend ook op het bed in zijn cabine mochten slapen; duidelijk rijke mensen met een Jaguar die ons beloofden dat ze ons na hun maaltijd in een restaurant zouden meenemen... maar daar achteraf niets meer wilden van weten... waardoor we laat op de avond op een godvergeten plek stonden en niet wisten waarheen.

Prachtige piazza's, gebouwen, musea, kerken, tempels, ruïnes, theaters, amfitheaters, thermen, heirwegen en catacomben gezien en bezocht.

Persoonlijke belevenissen die veel indruk hebben gemaakt en die ik wellicht nooit meer zal vergeten:

In Pisa hebben we, zoals wellicht iedere toerist, fotografische pogingen ondernomen om het overhellen van de toren tegen te houden.

Toen we in Rome naar het Colosseum en het Forum gingen, heeft Antoine zijn slaaplaken meegenomen zodat ik hem naast een standbeeld als een Romein in toga kon fotograferen. Hij zag er heel authentiek Romeins uit, maar zijn pa-

Antoine in slaaplaken als Romein op het Forum Romanum.

thetische houding maakte niet meteen duidelijk of hij nu een politicus, een redenaar of een toneelspeler wou uitbeelden.

Het fantastisch gevoel in de straten van Pompeï te wandelen. De resten van huizen en openbare gebouwen. Dezelfde straatstenen en stapstenen waarop 2.000 jaar geleden ook mensen hebben gewandeld. De wandversieringen in de woningen. De vormen van verstikte mensen en honden die men heeft teruggevonden. Het hokje waar we mits een fooi aan de bewaker toegang toe kregen: de verrassende beeldjes en fresco's uit het huis der Vettii met de enorme fallussen.

De Dorische tempel van Paestum. De aan gang zijnde opgravingen. Op deze snikhete zondagmiddag uren in het rond geen mens te zien. Ik heb er een piramidevormig voorwerp van gebakken aarde met een gaatje in gevonden. Waarschijnlijk een gewichtje om de scheringdraden op een weefgetouw strak te houden.

Terug in Rome hebben we de paus gezien. De dag voordien waren we te weten gekomen dat hij in de Sint-Pietersbasiliek aanwezig zou zijn en Antoine had er alles voor over om zijn toekomstige grote baas van dichtbij te zien. En dat is gelukt. Uren van tevoren waren we in de kerk... en op nog geen twee meter afstand is hij op zijn stoel aan ons voorbijgegaan.

De indrukwekkende thermen van Caracalla. De Via Appia Antica.

De onnoemelijke kunstschaten van het Vaticaan.

Natuurlijk hebben we bij het afscheid van Rome een muntstuk over onze schouder in de Trevi Fontein geworpen en de wens geuit hier ooit terug te keren.

De mystieke sfeer in het klooster van Fiesole, die zo'n diepe indruk maakte dat ik dadelijk aanvoelde dat ik er nadien een gedicht zou over schrijven.

Het onbetaalbaar dure San Marcoplein waar we op een terras een koffie hebben gedronken. De duiven die uit onze handen kwamen eten. Het tochtje met een gondel. De vrouw die zonder hoofddoekje de kerk niet binnen mocht en daar, verontwaardigd, behoorlijk veel kabaal over maakte. Gedachten aan de cholera, het kunstenaarschap en de verliefdheid op een mooie jongeling in "Dood in Venetië" van Thomas Mann... maar op deze zonnige uren hebben we geen boodschap aan deze romantheme's... ons leven is pas begonnen, ik heb enkel belangstelling voor kunstwerken en mooie Italiaanse vrouwen en we hopen van alles nog lang te mogen genieten en zijn zeker niet van plan er hier in Venetië al het bijltje bij neer te leggen.

vrijdag 28 augustus 1959

Vandaag is in het Bijloke ziekenhuis tante Germaine overleden. Tante Germaine is een oudere zus (geboren in 1901) van moeder... en moeder heeft me

eens verteld dat ze als jonge meisjes in Westbeke meestal bij elkaar sliepen, want van haar jongere zus, tante Maria, kreeg ze alle avonden zonder enige reden slaag... “die is haar leven lang een teef geweest en daar heb ik mee afgezien!”. En toen moeder op het einde van de oorlog, bij de terugkomst van vader uit Duitsland, uit Evergem is weggegaan, is ze eerst enige tijd bij haar zuster Germaine ingetrokken. Tante Germaine was wel veruit de minst mooie van de zussen. Dat kun je heel goed zien op een familiefoto uit de jaren dertig waarop ze allemaal samen rond hun ouders staan voor het café in de Schoonstraat te Evergem: stuk voor stuk mooie vrouwen... behalve tante Germaine. Tante Germaine was al tijdens de oorlog weduwe van Romain Standaert, bijgenaamd “De Mane”, die tijdens de oorlog naar Duitsland is gaan werken en daar tijdens een bombardement op Berlijn om het leven is gekomen. Moeder heeft een fotootje van “De Mane”: het is genomen aan de vismijn te Gent en samen met Peet staat hij nogal onverschillig naar de fotograaf te kijken. Een van de vele familieleden die bij de categorie “grote dronkaards” kan worden ondergebracht.

De oudste broer van moeder, Maurits, is al in 1937 overleden. Vorig jaar is tante Irma, een andere zus van moeder gestorven (en moeder heeft me toen enkele weken met een ruitje zwarte stof op mijn jas laten rondlopen, alhoewel dat uiterlijk teken van rouw totaal uit de mode is). Nu ook tante Germaine er niet meer is, wonen er geen tantes meer in Drogen.

zaterdag 29 augustus 1959

Met de auto naar Antwerpen voor een bezoek aan de retrospectieve tentoonstelling Constant Permeke in het Museum voor Schone Kunsten. Moeder kon maar niet begrijpen dat een tentoonstelling zozeer de moeite waard kan zijn dat je het er voor over hebt om 100 km heen en terug te rijden. Naar de zee... als het heel goed weer is, naar de Ardennen... misschien, maar naar een tentoonstelling van schilderijen... allez, wie doet dat nu! Ze heeft het er altijd weer moeilijk mee dat haar zoon dingen doet waar ze niet goed bij kan. Toen ik Marcel een reproductie van “De Zeebonken” liet zien, vond hij dat maar niks... “De vent kan niet schilderen!”... maar als dat mijn smaak was, had hij er geen moeite mee dat ik ging kijken.

De auto was beschikbaar.

Op de Land van Waaslaan een koppel lifters laten instappen... alhoewel Marcel deze week de achterbank uit de auto heeft gehaald. Dat vonden de jongelui helemaal geen probleem. Het meisje kwam voorin zitten en de jongen zat achterin op zijn valies. Twee Antwerpse studenten van de Gentse universiteit. Neen, de tentoonstelling Constant Permeke hadden ze nog niet gezien. Dankzij hun uitleg heb ik het wel gemakkelijker gehad om het museum te vinden.

Ze hoopten me volgend jaar op de universiteit terug te zien.

Uitzonderlijk genoten van het museumbezoek. Omdat ik alleen was, kon ik in mijn eigen tempo zolang kijken als ik wou en naar wat ik wou. Zo'n verre verplaatsing naar een museum doe je toch niet om eens vluchtig door de zalen te lopen. De retrospectieve had bijzonder veel te bieden. Ik schat het expressionisme in het algemeen zeer hoog en Constant Permeke in het bijzonder is ongetwijfeld een van de grootste 20ste eeuwse Vlaamse schilders. Voor ik naar buiten ging, heb ik ook de catalogus gekocht.

Op de terugweg gestopt te Lokeren om vriend en klasgenoot Koen te bezoeken. Daar nog een memorabele avond beleefd. In zijn kamer eerst met bewondering en enige afgunst naar zijn bibliotheek gekeken... daarna geruime tijd naar plaatjes geluisterd. Na het avondmaal hebben we zijn vader vergezeld naar het café op de hoek. Er was zeer veel volk en het ging er uitgelaten feestelijk aan toe. Het was bijna middernacht toen ik afscheid nam en naar Gent terugreed.

zondag 30 augustus 1959

CHIOSTRO di FIESOLE

De achtergrond. Gefluit en gefluister tussen vogels en Francesco
Waarna hij de hymne Cantico di Frate Sole schreef. Nu wij. Twee
Dorstige schooiers op zoek naar zichzelf. Een bron. Oorsprong en
Middelpunt van 't klooster van Fiesole.

Na overdonderende bewondering voor Florentijnse meesterwerken,
Een schemerige kerk verzezen uit lafenis van geloven en zoeken.
En hier, in zijn cel, een mens alleen, hij stamelt... en God
Hij luistert in 't klooster van Fiesole.

Het gelouterd oog van een vertrouwde pater. Hij houdt ons
Een spiegel voor waarin de bezoeker zijn aardse ziel herkent.
Ja, jij daar verdoolde Gods geus, vind vrede in Zijn Heilig Huis
Jouw heidens atrium, het klooster van Fiesole.

maandag 31 augustus 1959

Nagenoeg dagelijks en dat al gedurende vele jaren, verschijnen er verhalen in de krant over achtervolgingen op smokkelauto's (die af en toe worden inge-

haald of klem gereden) en op het nippertje ontsnapte botersmokkelaars (die bijna nooit worden gevat).

Dat de smokkelaars steeds beter uitgerust zijn met snelle en of gepantserde auto's, draagbare uitzend- en ontvangposten en automatische verdelers van kraaiepoten is een logische evolutie in het achtervolgingsspel. Dat er grote en goed georganiseerde bendes worden gevormd, zegt duidelijk dat de botersmokkel een aantrekkelijke bezigheid is, waarmee veel geld te verdienen is. Vandaag weer: een bende, hoofdzakelijk bestaande uit ex-wielrenners, bok-sers e.a. bekende sportfiguren en zich verplaatsend met een Jaguar en twee Pontiacs, heeft de afgelopen maanden niet minder dan 30.000 kg. boter over de Belgisch-Nederlandse grens gesmokkeld.

Maar een paar dagen geleden is een van die auto's, achtervolgd door douaniers, met stuk geschoten banden tegen een boom gereden... de chauffeur werd ingerekend en na lange ondervragingen heeft hij de namen van de andere bendeleden verklikt. Als die mannen voor de rechtbank moeten verschijnen, zullen ze op veel belangstelling, ja zelfs op sympathie van de bevolking kunnen rekenen.

zondag 20 september 1960

Vanavond zijn we met zijn drieën op stap geweest: Annie, Ivon en ik. We zijn op vier, of waren het er vijf, verschillende plaatsen geweest... we zijn zo goed als nergens aan dansen toe gekomen, maar we hebben met Annie en anderen die we toevallig hebben ontmoet wel veel plezier gemaakt en aangename uren beleefd. De verplaatsingen gebeurden uiteraard met de auto van Marcel en op een bepaald moment zaten er drie meisjes achterin... maar Marcel had gevraagd dat ik de auto hier vannacht in de Stationstraat zou komen terugbrengen. Een kwartier geleden hebben we Annie naar huis gebracht... de auto staat recht tegenover Gent Tax geparkeerd... en nu zitten Ivon en ik hier in een café aan het Zuid nog een voorlaatste pintje te drinken.

Er is nog maar weinig volk in het café, de jukebox speelt, we zitten aan een tafel, ik op de bank met mijn rug tegen de muur, Ivon recht tegenover mij op een stoel. Ik had het al dadelijk in de gaten dat er aan de toog een rare kwast staat die steeds in mijn richting staat te kijken en met zijn ogen en hoofd bewegingen maakt dat ik naar het toilet zou gaan. Was dat nu nog een al dan niet jonge en aantrekkelijke deerne geweest... ik zou daar waarschijnlijk dadelijk op ingaan... maar een vent van veertig jaar of ouder... bah, als het dat is wat hij wil, is hij bij mij toch aan het verkeerde adres. Omdat hij maar met zijn ogen en hoofd bewegingen blijft maken, heb ik er schoon genoeg van, draai me half in de richting van de buitendeur en vertel Ivon wat er precies aan de hand is.

Tja, die man heeft goesting en hij nodigt je uit met hem mee te spelen. Mijn oor... ik ben niet in mannen geïnteresseerd... ik zou het vies vinden en ik zou het niet kunnen verdragen als een vent met zijn poten aan mijn lijf zou komen. Heb jij misschien wel belangstelling... dan mag je op mijn plaats komen zitten. Geef mij maar een vrouw... en geef er hem voor mijn part ook een. Ondertussen is ons glas leeg en willen we allebei nog wel een laatste pint, maar geen van beiden voelt er veel voor om naar de toog te gaan en daar in de nabijheid van die rare kwast te gaan staan. Er zit niets anders op dan eens naar de bazin te zwaaien of twee vingers op te steken... en meteen afrekenen of zo dadelijk hebben we nog eens hetzelfde probleem.

Nu komt die man toch zeker wel geld in de juke-box steken... hij zal het toch niet wagen tot bij ons te komen... stel je eens voor dat hij op een poeslieve manier vraagt wat we voor hem drinken... niet kijken... doen alsof we hem niet zien.

Hij heeft inderdaad gevraagd of we geen zin hadden om met hem mee te gaan naar een café hier om de hoek waar het echt de moeite waard is... maar we hebben gezegd dat het niet kon, dat we naar huis moesten. Hij vond dat heel spijtig.

Als onze glazen leeg zijn, stelt zich een nieuw probleem. We moeten allebei een totaal andere richting uit maar uiterekend op dit moment en om kwart over twee 's morgens voelen we er geen van beiden veel voor om hier aan het Zuid alleen op straat te lopen. Zie eens dat die kwibus ons achterna komt en als wraak voor zijn afwijzing een van ons wil aanranden. Wat moet je doen als je hier in een verlaten straat overvallen wordt en niet kunt weglopen? Op je moeder roepen?

We hebben even ons geld nagekeken om te zien of we nog genoeg hadden... en zijn dan de straat overgestoken om ons door een van de mannen van Gent Tax naar huis te laten brengen.

Liever blut dan door een al dan niet blote vent te worden achternagezeten en lastiggevalen.

donderdag 8 oktober 1959

De krant meldt dat op 29 september Joseph Valère Bogaert is overleden. Hij was 84 jaar. Geboren te Schelderode. In 1918 is hij verhuisd naar Mariakerke. Nooit van gehoord. Het merkwaardige is dat met die "Meneer Bogaert", zoals hij door iedereen werd genoemd, de laatste nog levende trambediende, die nog dienst heeft gedaan op de Gentse paardentram, is heen gegaan.

Dat moet dan voor 1898 zijn geweest, want in dat jaar werden de honderd paarden van de trammaatschappij verkocht en werden de oude trams door

“moderne” vervangen. Dat die paardentrams al ruim zestig jaar uit het stadsbeeld zijn verdwenen, tja, ik heb ze nooit zien rijden, ik mis ze niet en dat raakt me dus minder. Maar dat met die meneer Bogaert de laatste bestuurder of bediende verdwijnt, dat is net alsof er een draad met het verleden wordt doorgeknipt, waardoor dat verleden niet meer in levende lijve aanwezig is maar alleen nog in musea en in boeken als een herinnering, als verleden kan voortleven. Als op een bepaald moment de laatste soldaat van Wereldoorlog I overleden zal zijn, zal ook die oorlog alleen nog in boeken voortbestaan. Als binnen vijftig jaar moeder er niet meer zal zijn, zal dat voor mij ook zoets als het einde van of toch minstens een andere ervaring van de textielnijverheid in het Gentse betekenen.

zaterdag 17 oktober 1959

Zij die er al dan niet smachtend op gerekend hadden de weelderige, giechelende kreetjes van verrukking slakende vrouw en de tot de verbeelding sprekende boezem van Jayne Mansfield eens van dichtbij te kunnen bewonderen, zien dat uitzonderlijk gebeuren jammerlijk aan hun neus voorbijgaan. Mevrouw Mansfield treedt in Engeland op in een film, waarvan de opnamen ernstige vertragingen hebben opgelopen, zodat de producer haar niet kan toestaan naar België te komen. Het kan natuurlijk ook zijn dat ondanks haar grote borsten de Wintervelodroom een te grote behuizing is (voor te weinig belangstellenden) en dat het bijgevolg de moeite niet loont om zoveel moois aan een bijna lege zaal voor te stellen.

En toch vind ik het pech voor de liefhebbers van grote borsten.

woensdag 28 oktober 1959

Omdat ik voor mijn postzegels absoluut geen belangstelling meer heb, daarentegen des te meer voor boeken, ben ik eens binnengestapt bij de verkoper van oude boeken in het Gewad.

Ik heb een voorstel gedaan om te ruilen... en hij heeft gezegd dat ik maar eens moest laten zien wat ik te bieden heb. Vanavond ben ik bij hem langs gegaan met alles wat ik aan postzegels bezit, behalve mijn albums van België en Belgisch Congo. We waren het vrij snel eens: voor alles wat hier op tafel ligt, mag ik uit zijn winkel 30 boeken kiezen.

Wat ik bij mezelf vaststel: ik kan jarenlang met veel inzet met iets bezig zijn (mijn treintjes met veer bijvoorbeeld, een verzameling bijvoorbeeld) en daar veel tijd en geld en moeite in stoppen... maar dan, op een dag, kan ik er moei-

teloos en zonder enige emotie afstand van doen... ben ik bereid datgene wat jarenlang een duurzaam bezit is geweest voor twee keer niks van de hand te doen of weg te schenken.

Maar goed ook. Als iets geen rol meer speelt in je leven, moet je dat niet langer met je meeslepen of een plaats geven die het voor jezelf niet meer waard is. Afstand nemen van wat overbodig is.

Dat ligt natuurlijk wel iets gevoeliger als het geen dingen maar mensen betreft. Als ik eens terugblik en kijk hoe ik de afgelopen jaren tegenover een paar meisjes heb gehandeld, vind ik dat zelf ook niet zo fraai. Ik moet dus duidelijk een onderscheid maken: afstand doen van dingen mag en moet; afstand nemen van mensen mag niet zo maar en moet in ieder geval met omzichtigheid en respect gebeuren. Laat ik dat proberen te onthouden. Ik zou het trouwens zelf ook niet leuk vinden als een stuk overtollig speelgoed te worden weggegooid.

maandag 2 november 1959

Wat ik gaarne eens zou doen: middenin de nacht naar de kust rijden om daar helemaal alleen met blote voeten op het strand te staan en een uur ongestoord voor me uit te kijken. Het zou heel donker zijn en ik zou niet eens het verschil kunnen zien tussen de zee en de hemel... alleen heel dichtbij de witte bijna fosforescerende toppen en het schuim van de aanrollende en uitgolvende baren. Het geruis van het water zou alles overheersen en de stilte oorverdovend maken. Aan de hemel een af en toe omsluerde sikkelse maan en sterren... de bel van een boei misschien en op zee, dichtbij, de lichtjes van vissersboten en aan de horizon de lichten van grotere schepen. Ergens in de verte het regelmatig aanflitsende licht van een vuurtoren.

Omdat romantiek en realiteit in evenwicht moeten blijven, zou ik na een uur of eerder al vaststellen dat ik drie centimeter in het zand ben weggezakt en dat mijn voeten ijsklompen en mijn handen verkleumd zijn... hoorde ik daarnet geen mug als een stuka langs mijn oren suizen... ik zou er schoon genoeg van hebben naar dat eindeloos geruis van de zee te luisteren en in de duisternis voor mij zo goed als niets kunnen zien... eigenlijk is er toch geen lol aan hier zo helemaal alleen te staan, de warmte van een meisjeslichaam in mijn onmiddellijke omgeving zou dat hele gedoe stukken aangenameer maken... nu moet ik verdorie nog 50 km of een uur rijden vooraleer ik thuis ben en in mijn bed kan stappen... en misschien loop ik morgen wel met een druppelende neus rond omdat ik een verkoudheid heb van te lang 's nachts buiten te staan. Om je bij af te vragen waar een mens de gekke gedachte vandaan haalt om middenin de nacht op het strand naar de zee en de hemel te willen kijken.

dinsdag 3 november 1959

In de 19e eeuw lag de huwelijksleeftijd te Gent zeer hoog: voor de mannen gemiddeld 28 à 30 jaar; voor de vrouwen gemiddeld 27 à 29 jaar. In het midden van de eeuw, wanneer de nood aan bestaansmiddelen en vestigingsplaatsen het hoogst was, liep dat voor mannen zelfs op tot 33 jaar.

Daarentegen lag de geboorte van prenuptiale en onwettige kinderen zeer hoog: jaarlijks gemiddeld 15%. In de 18e eeuw was dat 5%.

Een ascetisch afstandelijke omgang tussen beide geslachten voor het huwelijk, een liefst uitsluitend op procreatie gericht geslachtsverkeer binnen het huwelijk en een absolute huwelijkstrouw, waren de idealen van de kerk en de pastoor werd geacht die christelijke morele principes er onophoudelijk in te hameren... maar de werkelijkheid was enigszins anders. De 19e eeuw was, zeker in de grote steden, ongetwijfeld ook een hoogtepunt in de geschiedenis wat maîtresses en prostitutie, en dus ook wat dubbele moraal betreft... maar je kunt Gent moeilijk bij de wereldsteden rekenen.

In het midden van de 19e eeuw stond in de Gentse parochies 40% van de bruiden zwanger voor het altaar.

Vermits toch niet iedere vrouw 15 à 20 kinderen ter wereld bracht, vraag ik me af hoe onze voorvaderen het precies aan boord legden om dat te verhelpen. Laat huwen is één. Een lange zoogtijd is twee. Coïtus interruptus is drie. Is dat alles... of was er meer?

Ware ik een meisje, ik zou het aan moeder vragen... vermits ik een mannetje ben, mag ik op mijn kin kloppen.

woensdag 4 november 1959

In het Academisch Ziekenhuis worden de eerste afgewerkte afdelingen (kinderkliniek, polikliniek en kliniek voor oogziekten) in gebruik genomen. De verdere afwerking en voltooiing van de gebouwen zal nu heel snel gaan. Tegen september van volgend jaar zullen er reeds 360 bedden ter beschikking staan, nog eens een jaar later zullen er dat 720 zijn. Soms heb ik wel de indruk dat de stad leeft en beweegt en dat sommige zaken ten goede grondig aan het veranderen zijn. Dan noem ik dan echt een wissel op de toekomst in het algemeen belang. Af en toe heb ik ook de indruk dat men het verleden met bijzonder weinig respect behandelt en dat sommige cultuurbarbaren en nieuwlichters er zelfs geen graten zouden in zien om alle sporen totaal uit te wissen. Laten we hopen dat onze bestuurders de wijsheid bezitten om de juiste middenweg te vinden tussen verstarren en vergalopperen.

woensdag 18 november 1959

De avonden bij Frank Demey zijn onvergetelijke momenten, waar we vanaf het moment van de afspraak vol verwachting naar uitkijken. Hij is op school onze leraar Engels, maar in de ogen van ons, dichters in spe, is hij in de eerste plaats de schoonzoon van Stijn Streuvels, de man die van literatuur alles afweet en die ons bij onze eerste literaire stappen wegwijs tracht te maken.

Het groepje bestaat niet altijd uit precies hetzelfde viertal, maar veelal zijn het toch dezelfde: Antoine, Roger Serras, Jan Emiel Daele en ik.

Hij laat ons onze gedichten voorlezen, vraagt wat de anderen ervan denken en geeft zelf commentaar, suggereert verbeteringen, moedigt ons aan... en er liggen altijd wel enkele gedichtenbundels en bloemlezingen op tafel die hij ons aanraadt te lezen. Eigenlijk zijn we een beetje jaloers op Roger Serras, de poète maudit van het gezelschap, de man die al het nieuwe reeds in zich heeft opgenomen en die van ons allen veruit het meeste talent heeft. Hij schrijft gedichten, echte moderne poëzie, die reeds een heel eind verder staan dan onze tekstjes, die eigenlijk pastiches zijn van de sonetten van de Tachtigers, die ook inhoudelijk noch op een nieuwe lente noch op een nieuw geluid wijzen.

En dan is het opnieuw de beurt aan meneer Demey om ons te vertellen over zijn schoonvader, en wat een moeilijk man dat vroeger is geweest ("Op dat uur opstaan, op dat uur ochtendwandeling, op dat uur ontbijt, van dan tot dan vertalingen van Skandinavische auteurs, op dat uur middagmaal... en dat onveranderlijk alle dagen van zijn leven, zonder dat dat ritme door iemand of iets mocht verstoord worden.") en hoe hij heel zijn leven en ook dat van zijn huisgenoten helemaal aan de literatuur ondergeschikt heeft gemaakt, ja, zijn hele leven zijn gezin getiranniseerd. Dat compromisloos doorzettingsvermogen heeft dan natuurlijk wel een hele stapel literatuur opgeleverd... ongeveer het tegenovergestelde van bijvoorbeeld de Amerikaanse auteur Scott Fitzgerald, die in de jaren twintig één schitterend boek "The Great Gatsby" heeft geschreven, maar verder aan drank en zijn zenuwzieke vrouw ten onder is gegaan.

Ik durf te beweren dat we op die "literaire bijeenkomsten" van meneer Demey meer over literatuur hebben geleerd dan dat in al de lessen van de poësis en de retorica samen het geval is geweest.

zaterdag 21 november 1959

Op weg naar de Engelse les in de Savaanstraat ben ik vanmiddag op de Koornlei in botsing gekomen met een auto. Een vrouw reed voor mij... heel traag...

en net op het moment dat ik haar wou voorbijsteken, ik was al ter hoogte van haar linkerachterwiel, zette ze plotseling haar knipperlichten aan en zwenkte tegelijk naar links om langs het water te parkeren.

Ze duwde me letterlijk omver en daar lag ik op de grond: niks gebroken, maar wel geschaafd en geschrokken. Mijn Vespa is er erger aan toe. Daar kan niet meer mee gereden worden en er zal een heleboel moeten aan hersteld worden. Ik kan niet anders dan hem hier op de Koornlei laten staan... er kan toch niemand mee wegelopen... ik zal straks aan Marcel vragen wat ik moet doen. Hem naar de garage in de Rode Lijvekensstraat duwen, vermoed ik.

De vrouw was het er volledig mee eens dat het haar fout was. Ze had me niet gezien. Geen discussie. Naar café Niagara om mijn handen te wassen, mijn kleren af te veegen, mijn verhaal te vertellen en van de opwinding te bekomen. Tja, de Engelse les valt vandaag uit de boot en er kan ook geen sprake van zijn vandaag nog naar Belzele en Evergem te rijden.

Vermits de verzekering van die vrouw de schadevergoeding moet betalen, zullen we proberen er het maximum uit te halen. Een enige gelegenheid om mijn Vespa gratis in orde te laten brengen en hem volledig te laten herschilderen. Ik heb zelfs Marcel niet nodig om dat zelf te bedenken.

dinsdag 24 november 1959

Antoine, die net als ik eind vorig jaar gedichten is beginnen schrijven, heeft nu ook tekenpotloden en penselen ter hand genomen. Onveranderlijk tekent en schildert hij vrij sombere religieuze voorstellingen, een enkele keer een Mariafiguur met veel wit licht om zich heen, en zeer donkere min of meer expressionistisch geïnspireerde getormenteerde Christuskoppen: letterlijk de kop van iemand die het lijden van de hele wereld op zich heeft genomen. Stelt hij zich Christus zo voor? Zijn dat de afspiegelingen van zijn innerlijk leven? Ik dacht dat het christendom een godsdienst was waar een heilsverwachting zat ingebouwd.

Hij heeft me een van die koppen cadeau gegeven... moeder vond het goed dat het werk werd ingelijst... en toen de kop ingelijst was, heeft ze de tekening onmiddellijk in het midden boven haar bed opgehangen. Een kruisbeeld of een Christuskop van Antoine, dat komt op hetzelfde neer... alleen is dat kruisbeeld een tamelijk abstract iets, terwijl die tekening haar telkens weer Antoine in herinnering zal brengen.

(Later is moeder enkele keren verhuisd, maar die getekende Christuskop van Antoine is altijd in het midden boven haar bed blijven hangen.)

zaterdag 19 december 1959

Vorige maand, op zondag 8 november, ben ik samen met Annie naar de Kon. Nederlandse Schouwburg geweest om het stuk "De Spieghel der Minnen" te zien. Jules Vervinckt heeft gezegd dat we het er nog zullen over hebben in de lessen literatuurgeschiedenis als we de rederijkers behandelen. Ik heb er de volgende dag een stukje over geschreven voor "Flash" het maandblad van het Atheneum Gent Centrum... en dat maandblad met mijn stukje is vandaag verschenen. Mijn allereerste woorden in druk. Ik voel me zo fier als een gieter. Ik schrijf het stukje nog eens helemaal over.

DE SPIEGHEL DER MINNEN.

Te Middelburg wordt de rijkemanszoon Diederik den Hollander op het linnennaastertje Katharina verliefd. De ouders van de jongeling verzetten zich echter tegen deze liefde en sturen hem bij een oom te Dordrecht. Diederik krijgt van de weifelende Katharina een haarvlecht mee, om de scheiding te lenigen. Wanneer de datum van de terugkeer echter verstrijkt beginnen de zinnettes "Begeerte en Hoogheden" en "Vreze voor Schande" het meisje te kwellen (rake psychologische evolutie der liefde!). Door haar neef geholpen slaagt zij er in, verkled als man, Diederik de haarvlecht te ontstelen tijdens zijn slaap. Hij had immers tegenover haar zijn liefde verloochend.

De zieke jongeling verkwijnt thans zienderogen en wordt door zijn ouders teruggehaald. Bij een dansfeestje dat voor zijn woning wordt gehouden, draagt Katharina tartend de gordel met de haarvlecht, waardoor Diederik door waanzin gegrepen wordt. Zelfs in zijn laatste levensuren weigert het nochtans door liefde vertederde meisje zijn ouders, die reeds in de "mesalliance" berustten, te beloven dat ze hem zal bezoeken. Het geval evolueert nu dramatisch en het zinnetje "Jaloers Gepeins" doodt Diederik met het vergif "Liefdeswanhoop". Ook Katharina sterft na de woorden: "Wrake aan mijn zelve, wrake boven wrake dat die tonge contrarie des harten spreekt...".

Dit eerste burgerlijk drama in onze letterkunde werd door de rederijker Colijn van Rijssle geschreven en voor het eerst uitgegeven door Dirk Coornhert in 1561: toch moet het stuk voordien algemeen bekend geweest zijn. Het oorspronkelijke stuk nam zeker vijf achtereenvolgende opvoeringen in beslag, zodat de huidige versie tenminste gehalveerd is en de lange verzenreeksen deerlijk besnoeid zijn. Het stuk heeft tot doel de jeugd te waarschuwen tegen te heftige en ongeremde liefde en... de vrouwen tegen hardvochtigheid.

De "zinnetekens" die in het stuk optreden, zijn de geëxterioriseerde karaktereigenschappen van de hoofdpersonen: ze zijn een overblijfsel van het middeleeuws toneel doch simplistischer voorgesteld.

Het spel was voortreffelijk en de verzen werden op een vlotte manier voorgedragen, soms zelfs een ietsje te vlot. Alle spelers verdienen een woord van lof, vooral de twee hoofdpersonen Tine Balder en Martin van Zundert. Ook de regie van Fred Engelen mogen we geslaagd noemen. We kunnen niet anders dan het stuk warm aanbevelen aan liefhebbers van goede, klassieke toneelstukken.

Daniël VAN RYSSEL
(‘t vervolgt)
